The background features a repeating pattern of stylized, upward-pointing chevrons in light gray. Overlaid on this are several large, colorful geometric shapes: a yellow bar at the top left, a blue L-shaped bar below it, a pink bar with a circle in the middle, and a green bar at the bottom left. There are also several small, colorful icons of the chevron pattern scattered across the page.

**ANALIZA
IMPLEMENTACIJE
ZAKONA O MLADIMA
FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE
ZA 2019. GODINU**

Za izdavača:

Vijeće mladih Federacije Bosne i Hercegovine

Analizu provodili:

Jasmina Banjalučkić

Nedim Alibegović

Asja Dizdarević

Adin Pinjo

Jasmina Keserović

Analizu napisali:

Jasmina Banjalučkić

Nedim Alibegović

Nikola Kandić

Dizajn:

Adin Pinjo

Mjesec i godina izdavanja:

mart 2020.

SADRŽAJ

1.	POJMOVNIK	4	7.	REZULTATI ANALIZE U KANTONIMA FBIH	18
2.	UVOD	5	7.1	SLUŽBENIK/CA ZA MLADE	18
3.	OSNOVNE INFORMACIJE O DONOŠENJU I IMPLEMENTACIJI ZAKONA O MLADIMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	6	7.2	STRATEGIJA ZA MLADE	19
4.	ZAŠTO ANALIZA IMPLEMENTACIJE ZAKONA O MLADIMA FBIH?	7	7.3	VIJEĆA MLADIH	20
5.	METODOLOGIJA	8	7.4	PROSTOR ZA MLADE	20
	5.1 UZORAK	9	7.5	BUDŽETSKA IZDVAJANJA ZA MLADE	21
6.	REZULTATI ANALIZE U OPĆINAMA I GRADOVIMA FBIH	10	7.6	KOMISIJA ZA MLADE	22
	6.1 SLUŽBENIK/CA ZA MLADE	10	8.	TABELARNI PRIKAZ POSTOJANJA MINIMUMA MJERA U POJEDINIM KANTONIMA U FBIH	23
	6.2 STRATEGIJA ZA MLADE	11	9.	ZAKLJUČCI I PREPORUKE	25
	6.3 VIJEĆA MLADIH	13	10.	LISTA INSTITUCIJA KOJE SU DOSTAVILE/NISU DOSTAVILE ODGOVORE	28
	6.4 PROSTOR ZA MLADE	14			
	6.5 BUDŽETSKA IZDVAJANJA ZA MLADE	15			
	6.6 KOMISIJA ZA MLADE	16			

1. POJMOVNIK

Službenik/ca za mlade je državni službenik/ica koji/a je stručno osposobljen/a za rad s mladima i posjeduje certifikat o znanju o politici prema mladima i radu s mladima. Obaveza postojanja službenika/ice je predviđena na lokalnom i kantonalnom nivou. Pored imenovanja datog lica, jedinica lokalne samouprave, odnosno kanton imaju obavezu ulaganja u profesionalni razvoj i usavršavanje službenika/ca za mlade, te jačanje kapaciteta svih onih koji se bave radom s mladima i omladinskim aktivnostima.

Federalno ministarstvo kulture i sporta je odredilo proceduru obuke i certifikacije službenika/ca za mlade, te je obuka za iste povjerena Institutu za razvoj mladih KULT.

Vijeće mladih je krovna organizacija mladih na određenom nivou (lokalni, kantonalni, federalni), utemeljena na dobrovoljnom članstvu omladinskih organizacija, te predstavlja interese mladih i omladinskih udruženja na području za koje je osnovana.

Strategija za mlade jeste dokument institucija vlasti (lokalni, kantonalni, federalni nivo) s programskim pristupom djelovanja prema mladima što uključuje definirane probleme i potrebe mladih, strateške pravce djelovanja te ciljeve strategije. Strategija se donosi na određeni period godina (važenja) - ne predstavlja dokument trajnog karaktera, s obzirom da treba pratiti društvene promjene. Svi nivoi vlasti imaju obavezu uspostavljanja stručnog radnog tijela za izradu, ažuriranje i praćenje provođenja strategije prema mladima, a u čijem radu trebaju sudjelovati predstavnici/e vijeća mladih ili omladinskih udruženja.

Komisija za mlade pri općinskom/gradskom vijeću, odnosno pri skupštini kantona predstavlja stalno radno tijelo koje se bavi pitanjima mladih, a u čijem radu trebaju sudjelovati predstavnici/ce lokalnog, odnosno kantonalnog vijeća mladih.

Prostor za mlade predstavlja jednonamjenski ili višenamjenski, otvoreni ili zatvoreni prostor u kojem se provodi rad s mladima i omladinske aktivnosti. Lokalni i kantonalni nivo vlasti, pored osiguranja datog prostora, ima obavezu osiguranja plaćanja troškova njegovog održavanja.

Budžet za mlade predstavlja posebnu budžetsku stavku koja se tiče pitanja mladih, kao dijela ukupnog budžeta općine, grada ili kantona.

Jedinica lokalne samouprave predstavlja osnovni nivo organiziranja na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. Lokalna samouprava se organizira i ostvaruje u općinama i gradovima kao jedinicama lokalne samouprave, a izvršavaju je organi jedinice lokalne samouprave i građani.

Omladinsko udruženje predstavlja udruženje čije članstvo i tijela upravljanja čine dvije trećine ($\frac{2}{3}$) mladih, čije su aktivnosti većinom usmjerene na mlade, a osniva se, registrira, djeluje i prestaje postojati sukladno zakonu na temelju kojeg je registrirano.

Resorno ministarstvo za mlade jeste ministarstvo koje je odgovorno za pitanja mladih - odgovorno za suradnju i koordinaciju zadataka u vezi s mladima. Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine određeno je da na federalnom nivou to bude Federalno ministarstvo kulture i sporta. Ono bi, prema Zakonu o mladima, u svom nazivu trebalo imati i naziv "mladi" u pripadajućem obliku. Budući da Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine isključiva nadležnost nad pitanjima mladih nije povjerena federalnom nivou, i na kantonalnom nivou postoje ministarstva koja su zadužena za pitanja mladih, te ona uglavnom u svom nazivu imaju termin "mladi" u pripadajućem obliku.

2. UVOD

Analiza "Implementacija Zakona o mladima Federacije BiH" (u daljem tekstu Zakona o mladima FBiH) je nastala u periodu kada često u medijima možemo pročitati jako negativne tekstove vezane za populaciju mladih ljudi u Bosni i Hercegovini: mladi ljudi odlaze, raste stopa maloljetničke delinkvencije, mladi su društveno isključeni, donosioci odluka ne uvažavaju glas mladih te se mediji jako malo bave suštinskom problematikom ove populacije.

Iako su usvojeni zakonski akti koji definišu prava i obaveze mladih ljudi i mogućnost omladinskog organizovanja u oba entiteta i Brčko distriku BiH, postoji opšta ocjena da oni nisu promijenili život mladih ljudi nabolje. Zakoni jesu važna osnova, ali ne i garant promjene. Kroz njihovo analiziranje, praćenje implementacije i predlaganje mogućih izmjena i dopuna u nekom dužem vremenskom periodu mogu se očekivati i pomaci.

U 2020. godini obilježavamo desetogodišnjicu od usvajanja Zakona o mladima Federacije Bosne i Hercegovine, te kroz ovaj dokument ispitujemo koliko se uradilo prije svega na obezbjeđivanju minimuma mjera predviđenih Zakonom.

Zakon o mladima FBiH donio je niz rješenja u vezi omladinskog sektora koja su do tada bila nepoznata našem pravnom sistemu i predstavljaju svojevrzne inovacije: definirana su prava i obaveze vladinog i nevladinog sektora, osigurano je postojanje različitih mehanizama i mjera u cilju dugoročnog poboljšanja statusa mladih ljudi i podrške njima, te je definirana strateška briga vlasti o mladima.

Shodno važećem Zakonu o mladima FBiH većina mehanizama na razini Federacije nije implementirana. U samom tekstu analize pažnju smo usmjerili na napredak koji su ostvarile jedinice lokalne samouprave i kantoni u ovom periodu, dok u zaključnim razmatranjima ukazujemo na nivo FBiH.

Vijeće mladih Federacije Bosne i Hercegovine

3. OSNOVNE INFORMACIJE O DONOŠENJU I IMPLEMENTACIJI ZAKONA O MLADIMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Mladi u FBiH nisu imali zakonska rješenja koja definiraju njihov položaj niti je bila prepoznata institucionalna briga o mladima. Tek usvajanjem Zakona o mladima FBiH 2010. godine pitanja mladih se definiraju na svim nivoima vlasti. U tom periodu je postojao Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske usvojen 2004. godine. Supredlagač Zakona o mladima FBiH u Parlamentu FBiH bio je Institut za razvoj mladih KULT.

Od 2010. godine nevladin sektor radio je na promociji Zakona o mladima FBiH prema svim nivoima vlasti: lokalnim, kantonalnim i federalnom. Realiziran je niz aktivnosti i inicijativa koje su za cilj imale ukazati na važnost ovog Zakona, a prije svega na nužnost njegove implementacije.

Neki od rezultata ovog Zakona su i formiranja vijeća mladih na svim nivoima vlasti, što predstavlja najjači mehanizam kroz koji mladi ostvaruju pravo učešća u procesima odlučivanja. Vijeće mladih Federacije predstavlja jedini propisani mehanizam koji je uspostavljen kroz Zakon na nivou FBiH. Ostali mehanizmi poput Savjeta za mlade ili Komisije za mlade ne postoje ili nisu implementirani prema propisima iz Zakona.

Pored vijeća mladih ovaj Zakon predviđa i druge mehanizme za učešće u procesima odlučivanja poput komisija za mlade na svim nivoima vlasti. Mladima se omogućava učešće u kreiranju strateških i drugih dokumenata od važnosti za mlade. Predviđene su obaveze vlasti na svim nivoima krenuvši od lokalnog preko kantonalnog do federalnog. Dakle, ovim Zakonom je prepoznata institucionalno organizovana briga o mladima te se uređuju pitanja od interesa za život, položaj i djelovanje mladih ljudi u Federaciji BiH.

4. ZAŠTO ANALIZA IMPLEMENTACIJE ZAKONA O MLADIMA FBIH?

Iako usvojen 2010. godine, Zakon o mladima FBiH još uvijek je nepoznanica - kako mladima, tako i institucijama vlasti koje su nadležne za njegovu implementaciju.

Vijeće mladih Federacije BiH formirano je 2015. godine u decembru, a od marta 2016. djeluje kao pravno lice te sprovodi svoje aktivnosti na teritoriju cijele Federacije BiH, a na osnovu Zakona o mladima FBiH kao okosnice svog djelovanja. Kako Vijeće mladih FBiH, tako i lokalna i kantonalna vijeća kroz svoj rad uočavaju koliko se ovaj Zakon ne implementira. Naime, veoma često se dešava da zahtjevi vijeća mladih da njihovi predstavnici budu uključeni u komisije za mlade bivaju odbijeni. Omladinske organizacije veoma često nemaju prostor za rad, a veoma mali broj lokalnih zajednica, ali i kantona ima kreiranu strategiju za mlade.

Pored pomenutog, a u kontekstu omladinskog organizovanja u FBiH, uočavamo koliko je ono otežano u posljednjim godinama. Uzrok tome su, između ostalog, i migracije mladih, kako izvan granica BiH, tako i unutar. Usljed odlaska mladih iz zajednica gase se omladinske organizacije, a sve manje je i omladinskih radnika koji aktivno rade sa mladima u zajednici. Zakonom predviđeni službenici za mlade vrlo rijetko uistinu i komuniciraju sa mladima - negdje zato što imaju previše posla i mladi nisu prioritet u njihovom radu, negdje zato što ne znaju kako, a negdje jednostavno ne prepoznaju potrebu.

Nagomilani problemi i dugogodišnje zanemarivanje mladih od strane institucija vlasti su razlog zašto smo odlučili da provedemo ovu Analizu vjerujući da će ona poslužiti jedinicama lokalne samouprave da sagledaju koliko malo je učinjeno na implementaciji Zakona o mladima FBiH, tj. da uoče da krše Zakon o mladima. S druge strane, Analiza bi trebala biti svojevrsan alarm za vijeća mladih i nevladine organizacije koje trebaju mnogo glasnije zagovarati ostvarivanje prava mladih i ovo je sigurno dobar alat za isto.

Nažalost, ne postoje relevantne informacije i pokazatelji sa kojima možemo uporediti rezultate ove Analize, ali vjerujemo da su izmjene i dopune ovog Zakona u narednom periodu neophodne. Izmjene i dopune Zakona su potrebne kako bi se definirali veoma bitni segmenti života mladih koji se ne nalaze u ovom zakonu poput omladinskog rada ili centara za mlade, ali i kako bi se razmatrali dodatni načini osiguranja institucionalne podrške mladima. Takođe, ukazujemo na važnost razmatranja načina organizovanja mladih kroz vijeća mladih, a posebno na lokalnom nivou.

5. METODOLOGIJA

Analiza implementacije Zakona o mladima FBiH je provođena u periodu od juna do polovine decembra 2019. godine.

Obuhvaćeni analizom bili su:

1. Općine/gradovi u FBiH - ukupno 80 općina/gradova
2. Kantonalna resorna ministarstva za mlade u FBiH - ukupno deset ministarstava
3. Kantonalna Ministarstva pravde u FBiH - ukupno deset ministarstava
4. Lokalna i kantonalna vijeća mladih u FBiH - ukupno 37 vijeća

Isti upitnik je dostavljen na adrese svih jedinica lokalne samouprave i resornih kantonalnih ministarstava za mlade u FBiH. U cilju prikupljanja što relevantnijih podataka upitnik je dostavljen lokalnim i kantonalnim vijećima mladih.

Kantonalnim ministarstvima pravde u FBiH dostavljen je upitnik koji je za cilj imao da prikupi podatke o trenutnom stanju pravno registrovanih vijeća mladih u svim kantonima.

Upitnik je na adrese općina/gradova poslan četiri puta u periodu od pet mjeseci. Svi oni koji na prethodno slanje nisu dostavili odgovore dobili su novi poziv i rok za dostavljanje informacija. Isti slučaj je i sa adresama ministarstava pravde, dok su resorna ministarstva obuhvaćena kroz tri kruga slanja upitnika.

Nakon završetka prikupljanja podataka, uzorak koji smo koristili u obradi podataka obuhvatio je odgovore:

1. Općine/gradovi u FBiH - 64 općine/grada dostavilo odgovore
2. Kantonalna resorna ministarstva za mlade u FBiH - sedam ministarstava dostavilo odgovore
3. Kantonalna ministarstva pravde u FBiH - osam ministarstava dostavilo odgovore
4. Lokalna i kantonalna vijeća mladih u FBiH - 27 vijeća mladih odgovorilo na upitnik

Kreiran je upitnik koji je sadržavao pitanja iz oblasti:

1. Službenik/ca za mlade
2. Strategija za mlade
3. Vijeće mladih
4. Prostor za mlade
5. Budžetska izdvajanja za mlade
6. Komisija za mlade

5.1 UZORAK

Dakle, uzorak koji je korišten u predstavljanju podataka se odnosi na sljedeće:

- Lokalni nivo

Broj jedinica lokalne samouprave koje su dostavile informacije, a na osnovu kojih je kreirana analiza je 64 općine/grada.

- Kantonalni nivo - resorna ministarstva za mlade

Broj kantonalnih resornih ministarstava koja su dostavila informacije, a na osnovu kojih je kreirana analiza je sedam.

Broj kantonalnih ministarstava pravde koja su dostavila informacije je osam, dok podaci predstavljeni u analizi obuhvataju svih deset kantona u FBiH.

- Vijeća mladih

Broj lokalnih i kantonalnih vijeća mladih koji su dostavili informacije je 27, a na osnovu kojih smo uradili uporednu analizu odgovora institucija vlasti i omladinskog sektora.

Svi podaci prikazini u Analizi su rezultat pomenutih uzoraka i predstavljeni su brojevima te se odnose na period 2019. godine.

6. REZULTATI ANALIZE U OPĆINAMA I GRADOVIMA FBIH

6.1 SLUŽBENIK/CA ZA MLADE

U Federaciji BiH, u **45 općine/grada** imamo službenike za mlade zaposlene u organima lokalne samouprave.

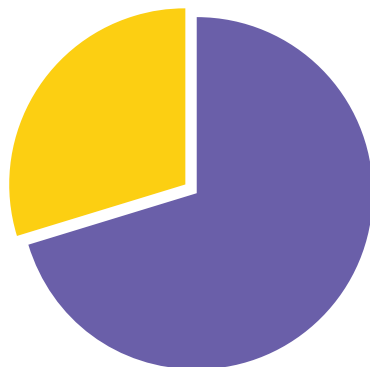
Banovići	Foča u FBiH	Kakanj	Orašje	Tešanj
Bosanska Krupa	Fojnica	Kiseljak	Sanski Most	Travnik
Breza	Gornji Vakuf-Uskoplje	Ključ	Sapna	Tuzla
Bugojno	Goražde	Livno	Sarajevo	Usora
Busovača	Gračanica	Ljubuški	Centar Sarajevo	Vareš
Bužim	Grude	Lukavac	Novi Grad Sarajevo	Vogošća
Cazin	Hadžići	Maglaj	Novo Sarajevo	Zavidovići
Čitluk	Iliđža	Mostar	Stari Grad Sarajevo	Zenica
Domaljevac-Šamac	Ilijaš	Novi Travnik	Široki Brijeg	Žepče

 U ovim zajednicama često odgovornost rada službenika sa mladima je samo dodata već postojećim obavezama što svakako značajno umanjuje efikasnost i posvećenost ovoj populaciji u potpunosti.

Da li u vašoj instituciji imate službenika/cu za mlade?

45 - Da 19 - Ne

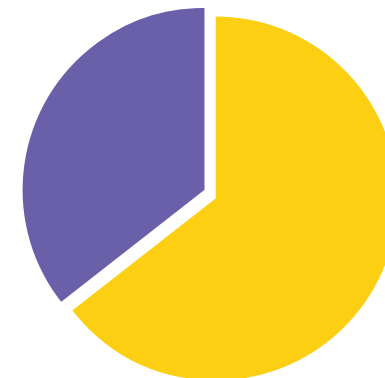
 Ipak, 19 jedinica lokalne samouprave nije uvidjelo važnost ovog mehanizma, te nemaju službenika/cu za mlade, iako je to njihova zakonska obaveza.

Da li službenik/ca ima certifikat priznat od nadležnog ministarstva?

29 - Ne 16 - Da

 Od 45 zajednica u kojima imamo službenika/cu za mlade, samo 16 njih ima uposlene službenike za mlade koji imaju certifikat priznat od nadležnog ministarstva.

Da li službenik/ca za mlade vodi registar omladinskih udruženja?

Spisak omladinskih udruženja se na prostoru FBiH vodi i ažurira u 37 lokalnih zajednica, dok se u njih 27 omladinska udruženja nemaju priliku upisati u isti.

37 - Da 27 - Ne

Spisak u pravilu vodi službenik/ca za mlade, ali u nekoliko lokalnih zajednica u kojima nema službenika/ice za mlade spisak ipak postoji (Donji Vakuf, Konjic, Jablanica, Srebrenik, Visoko).

6.2 STRATEGIJA ZA MLADE

Ima li institucija strategiju prema mladima?

U Federaciji BiH, 51 jedinica lokalne samouprave nema važeću strategiju prema mladima, dok tek 13 njih ima usvojenu strategiju.

51 - Ne 13 - Da

Jedinice lokalne samouprave koje imaju važeću strategiju prema mladima:

Tuzla	Vogošća	Vareš
Sarajevo	Centar Sarajevo	Zavidovići
Hadžići	Goražde	Žepče
Ilijaš	Vitez	
Novi Grad Sarajevo	Bužim	

Bez obzira na usvajanje dokumenta strategije sa njenim tekstom, često izostaje usvajanje akcionog plana i budžeta neophodnog za realizaciju strategije.

Ukoliko ne, da li je planirana izrada strategije?

Posebno je zabrinjavajuća činjenica da u više od 50% jedinica lokalne samouprave u kojima ne postoji strategija, uopšte nije ni planirana njena izrada.

27 - Ne 24 - Da

Odlika kvalitetno kreiranih politika jeste uključivanje u proces pripreme politike predstavnika skupine na koje se ta politika odnosi, u ovom slučaju uključivanje mladih u proces pripreme i izrade strategije prema mladima.

Od 13 jedinica lokalne samouprave u kojima postoji strategija prema mladima, **u 11 slučajeva rađena je na taj način da su u obzir uzeta mišljenja omladinskih organizacija, dok u dva slučaja to nije bila praksa.**

Strategija prema mladima samo je jedan od institucionalnih mehanizama koji je dio cjelokupne politike prema mladima određenog nivoa vlasti. Mora imati **razrađene programe za svaku pojedinu oblast**, kao što su: obrazovanje, zdravstvo, zapošljavanje, socijalna briga, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, slobodno vrijeme mladih(kultura, sport, umjetnost...) i sl.

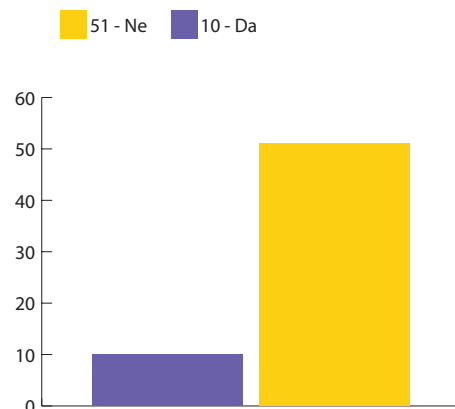
Potrebno je za svaki program, odnosno oblast, definirati i jasne mjere i aktivnosti koje će direktno utjecati na rješavanje problema i zadovoljavanje potreba mladih ljudi. Prilikom njene izrade važno je oslanjati se na probleme i potrebe mladih koji su ustanovljeni prethodnim istraživanjima. Da nije samo važno njeno kreiranje, govori i to da ZoMFBiH predviđa da stručna radna tijela, u čijem **će radu učestvovati predstavnici/e mladih**, rade na praćenju i ažuriranju provođenja lokalnih strategija prema mladima.

6.3 VIJEĆA MLADIH

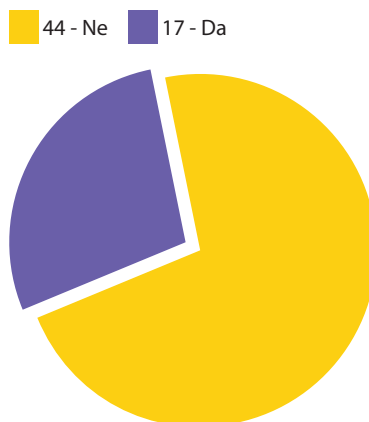
Na lokalnom nivou u Federaciji BiH postoji 51 lokalno vijeće mladih registrovano kod nadležnih kantonalnih ministarstava. Njih 36 se nalazi u strukturi Vijeća mladih Federacije BiH, odnosno ona su u zajednicama iz šest kantona koji imaju i kantonalna vijeća mladih. Ostala vijeća mladih su registrovana u kantonima koji još uvijek nemaju formirano kantonalno vijeće mladih i time se ne nalaze u strukturi Vijeća mladih Federacije BiH.

U grafikonima su prikazana i obuhvaćena vijeća mladih iz svih kantona, neovisno da li se nalaze u strukturi Vijeća mladih Federacije BiH ili ne.

Postoje li izdvajanja za vijeće mladih u tekućem budžetu?

Da li vijeće mladih ima prostor za rad?

Samo 10 lokalnih vijeća mladih ima finansijsku podršku od strane lokalnih institucija vlasti, a tek njih 17 ima obezbijeđen prostor za rad.

Kao predstavnici mladih i omladinskih udruženja vijeća mladih bi trebala imati podršku lokalnih vlasti i zajedno sa njima, a kroz partnerske odnose, kreirati bolji ambijent za mlade u zajednici. Krovno udruženje za mlade predstavlja i zastupa interese mladih i omladinskih udruženja u zajednici te samim tim ne može biti tretirano kao i ostala omladinska udruženja u zajednici.

6.4 PROSTOR ZA MLADE

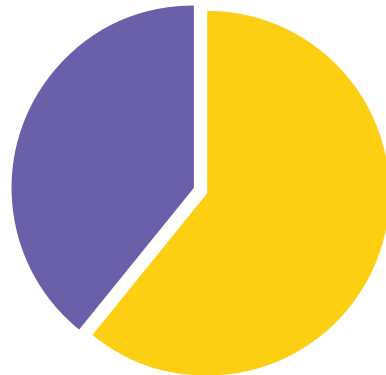
Iako imaju obavezu u pogledu Zakona o mladima, tek određeni broj jedinica lokalne samouprave se odlučio za ispunjenje zakonskog minimuma u pogledu osiguranja prikladnog prostora za mlade, rad sa mladima i omladinske aktivnosti.

Da li je obezbijeđen prostor za rad omladinskim udruženjima?

39 - Ne 25 - Da

Broj zajednica koje su obezbijedile prostor za rad omladinskim udruženjima je **25**, dok njih **39** još uvijek to nisu učinile.

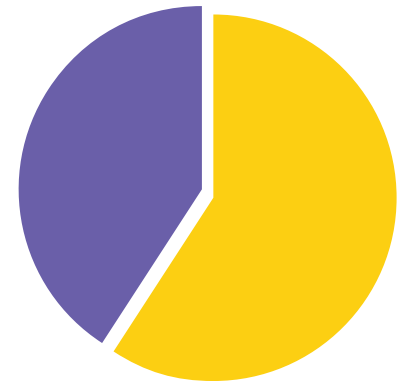

Postoji li prostor za mlade čiji se troškovi finansiraju/sufinansiraju iz budžeta?

38 - Ne 26 - Da

Zanimljiv je podatak koji govori da **26** jedinica lokalne samouprave zapravo i finansira ili sufinansira prostor koji koriste i omladinska udruženja.

Prostor za mlade predstavlja jednonamjenski ili višenamjenski, otvoreni ili zatvoreni prostor u kojem se provodi rad s mladima i omladinske aktivnosti. Lokalni i kantonalni nivo vlasti, pored osiguranja datog prostora, ima obavezu osiguranja plaćanja troškova njegovog održavanja.

Jedinice lokalne samouprave koje imaju obezbijeđen prostor za rad omladinskih udruženja:

Tuzla	Sarajevo	Bosanska Krupa
Gračanica	Hadžići	Sanski Most
Lukavac	Vitez	Tešanj
Stari Grad Sarajevo	Bužim	Visoko
Orašje	Foča u FBiH	Zenica
Busovača	Bugojno	Ilijaš
Ključ	Jajce	Banovići
Jablanica	Novi Travnik	
Mostar	Travnik	

Jedinice lokalne samouprave koje finansiraju/sufinansiraju prostor za mlade iz budžeta:

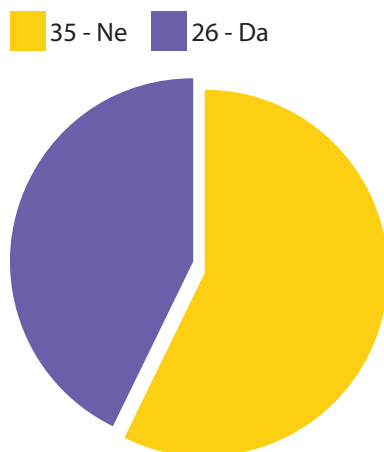
Banovići	Orašje	Maglaj
Gračanica	Bugojno	Tešanj
Lukavac	Busovača	Visoko
Sapna	Gornji Vakuf-Uskoplje	Zenica
Tuzla	Jajce	Žepče
Stari grad Sarajevo	Novi Travnik	Jablanica
Centar	Vitez	Konjic
Foča u FBiH	Bužim	Mostar
Goražde	Sanski Most	

6.5 BUDŽETSKA IZDVAJANJA ZA MLADE

Otežavajuće okolnosti pri prikupljanju informacija o budžetskim izdvajanjima za mlade su se pojavile uslijed nepostojanja odvojenih budžetskih stavki za mlade. Ako za primjer uzmemo izdvajanja za projekte omladinskih udruženja, česta praksa u lokalnim zajednicama je da se raspisuje grant za nevladine organizacije na koji također mogu aplicirati i omladinska udruženja.

Zakon o mladima Federacije BiH u članu 14. stav 2. jasno kaže da su **općinski, gradski i kantonalni organi vlasti dužni** osigurati budžetsku stavku koja se tiče pitanja mladih, kao dijela ukupnog budžeta općine, grada ili kantona.

Postoje li izdvajanja za grantove omladinskih organizacija u tekućem budžetu?

U 2019. godini samo 26 jedinica lokalne samouprave je u svojim budžetima imalo stavku u budžetu koja se izdvojeno odnosila na finansiranje projekata za mlade.

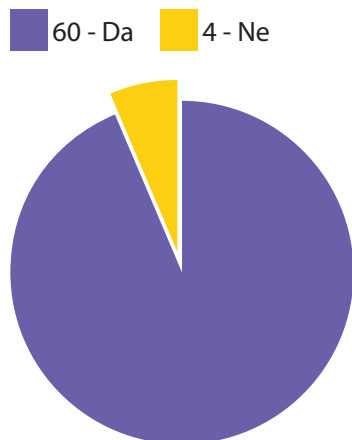

Jedinice lokalne samouprave koje imaju izdvajanja za grantove omladinskim organizacijama:

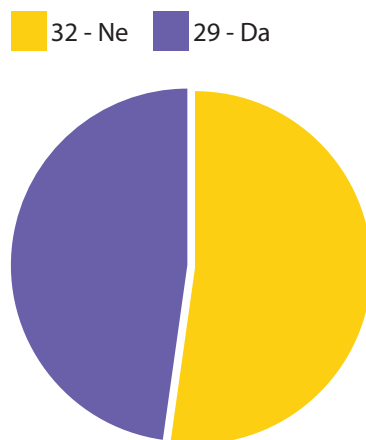
Gračanica	Bugojno	Kakanj
Lukavac	Busovača	Maglaj
Sapna	Donji Vakuf	Tešanj
Tuzla	Jajce	Usora
Ilidža	Travnik	Zavidovići
Novo Sarajevo	Bihać	Zenica
Vogošća	Bosanska Krupa	Jablanica
Goražde	Bosanski Petrovac	Mostar
Livno	Cazin	Čitluk
Orašje	Ključ	

Većina općina/gradova u Federaciji BiH **izdvaja sredstva za stipendiranje učenika i studenata, čak njih 60**. Općine/gradovi koje ne dodjeljuju stipendije su: **Banovići, Orašje, Bihać i Ključ**. Neke od općina koje ne dodjeljuju stipendije učenicima ili studentima - dodjeljuju jednokratne pomoći za studente, a što se posmatra kao napor zajednice da se obezbijede određena sredstva za studente.

Postoje li izdvajanja za stipendiranje učenika i studenata u tekućem budžetu?

Postoje li izdvajanja za poticaj zapošljavanja mladih u tekućem budžetu?

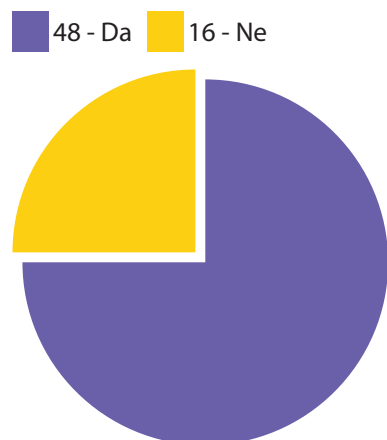
Znatno manji broj jedinica lokalne samouprave izdvaja sredstva za poticaj zapošljavanja mladih - tačnije njih 30, iako je nezaposlenost jedno od gorućih pitanja mladih u FBiH.

6.6 KOMISIJA ZA MLADE

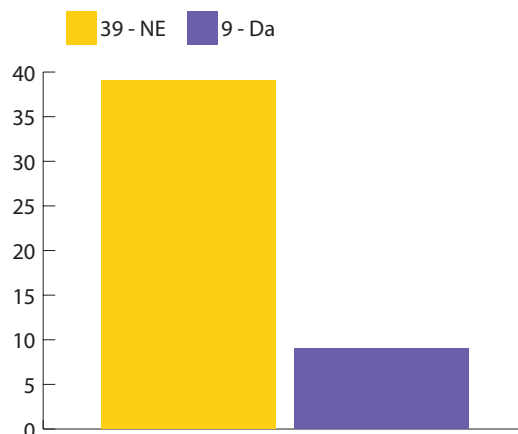
Komisija za mlade, kao stalno radno tijelo pri općinskom/gradskom vijeću postoji u ukupno **48 zajednica**, odnosno 75% od ukupnog broja zajednica koje su dostavile popunjene upitnike.

Tuzla	Orašje	Vitez	Bugojno	Bosanski Petrovac	Čitluk
Centar Sarajevo	Busovača	Bužim	Donji Vakuf	Cazin	Ilijaš
Goražde	Ključ	Vareš	Fojnica	Sanski Most	Banovići
Čelić	Široki Brijeg	Zavidovići	Gornji Vakuf-Uskoplje	Grude	Kalesija
Gračanica	Jablanica	Srebrenik	Novi Travnik	Kakanj	
Lukavac	Konjic	Novo Sarajevo	Travnik	Maglaj	
Sapna	Sarajevo	Foča u FBiH	Bihać	Tešanj	
Ilidža	Hadžići	Bosansko Grahovo	Bosanska Krupa	Visoko	
Stari Grad Sarajevo	Novi Grad Sarajevo	Livno		Zenica	

Postoji li komisija za mlade?

Da li su članovi komisije i predstavnici vijeća mladih?

Jedinice lokalne samouprave u čijim komisijama su uključeni i predstavnici vijeća mladih.

Gračanica

Stari Grad Sarajevo

Orašje

Busovača

Vitez

Grude

Široki Brijeg

Tešanj

Jablanica

Kao što postoje i druge komisije pri općinskom vijeću i skupštini kantona tako **je potrebno da postoji** i komisija koja će biti nadležna za pitanja mladih.

Ovakva komisija trebala bi u okviru svog djelovanja, između ostalog:

- razmatrati pitanja iz oblasti mladih
- razmatrati strategiju prema mladima i program djelovanja za mlade
- razmatrati i davati mišljenja i sugestije o nacrtima zakona i drugim propisima kojima se regulira oblast mladih
- razmatrati pitanje položaja mladih i njihovog razvoja
- pratiti ostvarenje prava i obaveza mladih
- razmatrati inicijative mladih i predstavnika/ca mladih i predlagati iste općinskom vijeću, odnosno skupštini.

7. REZULTATI ANALIZE U KANTONIMA FBiH

7.1 SLUŽBENIK/CA ZA MLADE

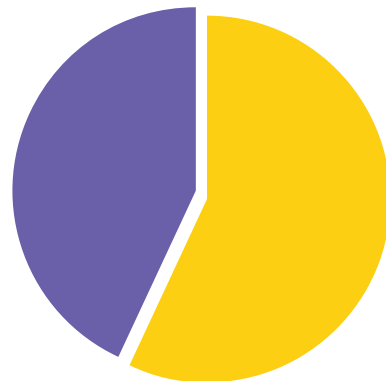
Resorna ministarstva na nivou kantona Zakonom o mladima FBiH **su obavezna**, kao i jedinice lokalne samouprave, da imaju službenika/cu za mlade.

Da li u vašoj instituciji imate službenika/cu za mlade?

4 - Ne 3 - Da

Ova obaveza je ispoštovana u tri kantona u Federaciji BiH, dok u četiri kantona to nije slučaj.

3 - Da Bosansko-podrinjski kanton, Hercegovačko-neretvanski kanton, Kanton Sarajevo

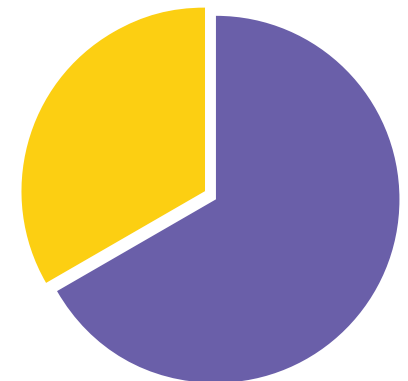
4 - Ne Kanton 10, Posavski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Unsko-sanski kanton

Da li službenik/ca ima certifikat priznat od nadležnog ministarstva?

2 - Da 1 - Ne

U samo dva kantona, službenik za mlade je certificiran za ovu poziciju u skladu sa Zakonom, naspram jednog u kojem službenik/ca nema potreban certifikat.

2 - Da Hercegovačko-neretvanski kanton, Kanton Sarajevo

1 - Ne Bosansko-podrinjski kanton

7.2 STRATEGIJA ZA MLADE

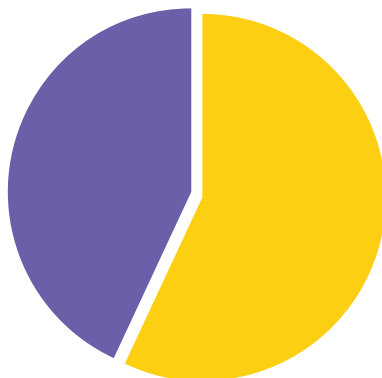
Strategija za mlade je usvojena u tri kantona u Federaciji BiH, dok u četiri još uvijek ne postoji strategija na kantonalnom nivou.

Ima li institucija strategiju prema mladima?

4 - Ne 3 - Da

Strategija za mlade je usvojena u tri kantona u Federaciji BiH, dok u četiri još uvijek ne postoji strategija na kantonalnom nivou.

3 - Da Kanton Sarajevo, Zeničko-dobojski kanton, Unsko-sanski kanton

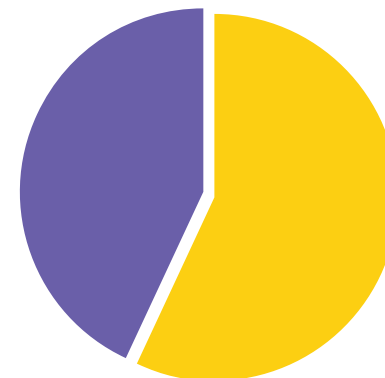
4 - Ne Hercegovačko-neretvanski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Kanton 10, Posavski kanton

Ukoliko ne, da li je planirana njena izrada?

4 - Ne 3 - Da

Strategija za mlade je usvojena u tri kantona u Federaciji BiH, dok u četiri još uvijek ne postoji strategija na kantonalnom nivou.

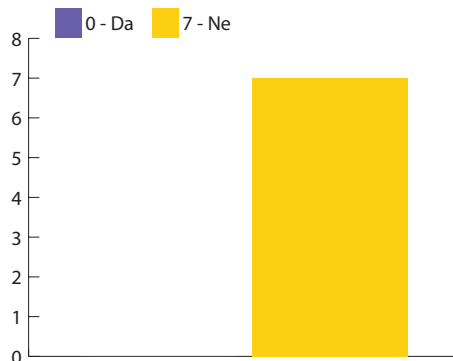
3 - Da Kanton Sarajevo, Zeničko-dobojski kanton, Unsko-sanski kanton

4 - Ne Hercegovačko-neretvanski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Kanton 10, Posavski kanton

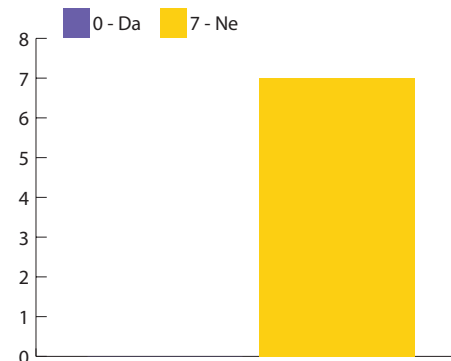
7.3 VIJEĆA MLADIH

Na kantonalnom nivou u Federaciji BiH je formirano **šest vijeća mladih** i registrovanih kod nadležnih kantonalnih ministarstava. Svih šest kantonalnih vijeća mladih su članice Vijeća mladih Federacije BiH i učestvuju u procesima odlučivanja po pitanjima kojima se bavi krovno udruženje mladih u FBiH.

Postoje li izdavanja za vijeće mladih u tekućem budžetu?

Da li vijeće mladih ima prostor za rad dodijeljen od institucije?

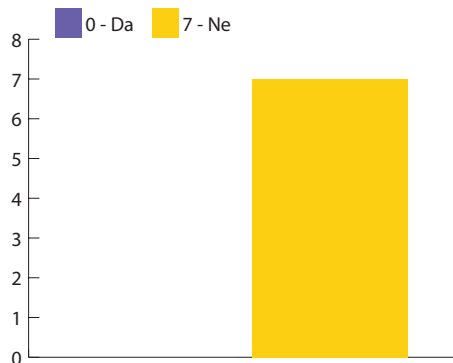

Rezultati analize ukazuju na to da **niti jedno kantonalno vijeće mladih** nema finansijsku podršku resornog ministarstva kao i to da **niti jedno** nema prostor obezbijeđen od strane kantonalnih vlasti. Sva kantonalna vijeća mladih koriste resurse lokalnih vijeća, iako se u praksi to ne bi trebalo dešavati. U ovom slučaju mnogo više kapaciteta imaju lokalna vijeća mladih.

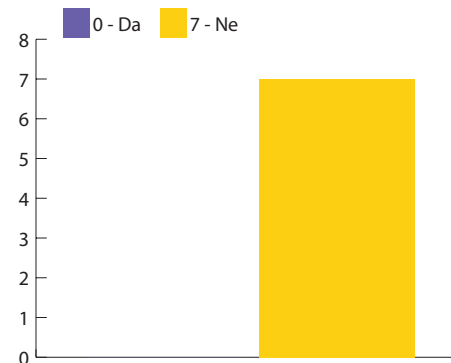
7.4 PROSTOR ZA MLADE

U pogledu prostora za mlade, **nijedan kanton** (ukupno njih 7 je poslalo odgovore na Upitnik) nije dao pozitivan odgovor. Stoji zaključak da ne postoji niti jedan prostor za mlade koji je dodijeljen od strane kantonalne vlade ili se troškovi održavanja za isti plaćaju iz budžeta kantona, na teritoriji cijele Federacije Bosne i Hercegovine.

Postoji li prostor za mlade čiji se troškovi finansiraju/sufinansiraju iz budžeta?

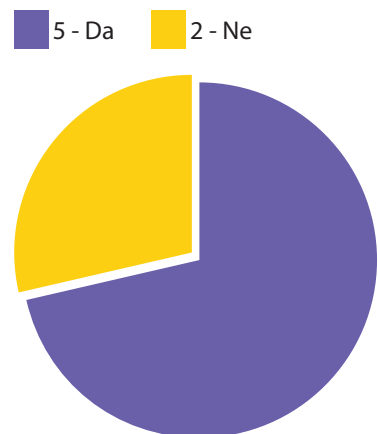
Da li je obezbijeđen prostor za rad omladinskim udruženjima?

Osiguranje prikladnog prostora za mlade, rad s mladima i omladinske aktivnosti, kao i osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja predstavlja minimum mjera koje lokalni i kantonalni nivo trebaju obezbijediti na planu rada s mladima i omladinskih aktivnosti.

7.5 BUDŽETSKA IZDVAJANJA ZA MLADE

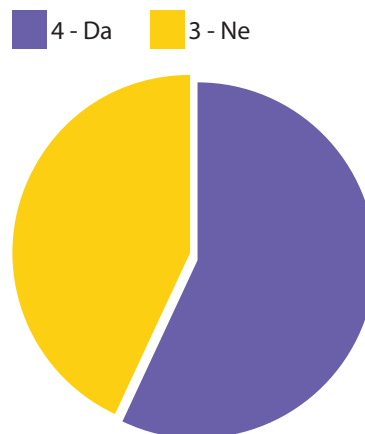
Postoje li izdavanja za grantove omladinskih organizacija u tekućem budžetu?

5 - Da Kanton Sarajevo, Zeničko-dobojski kanton, Unsko-sanski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Posavski kanton

2 - Ne Hercegovačko-neretvanski kanton, Kanton 10

Postoji li javni poziv za dodjelu grantova za mlade

4 - Da Kanton Sarajevo, Zeničko-dobojski kanton, Unsko-sanski kanton, Bosansko-podrinjski kanton,

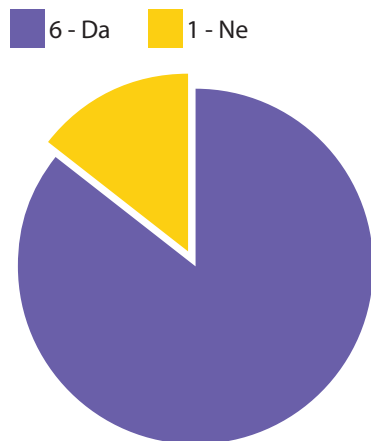
3 - Ne Posavski kanton, Hercegovačko-neretvanski kanton, Kanton 10

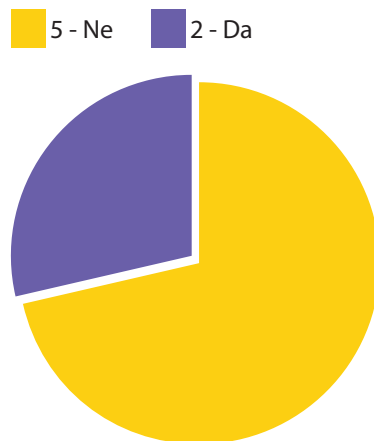
Od dostavljenih sedam odgovora od strane resornih ministarstava za mlade u FBiH, njih pet ima uspostavljen grant za omladinske organizacije, dok 4 objavljuju javni poziv za dodjelu sredstava.

Četiri resorna ministarstva su svoje pozive uskladili sa kriterijima iz Zakona o mladima FBiH, te prate realizaciju utroška sredstava iz budžeta.

Postoje li izdvajanja za stipendiranje učenika i studenata u tekućem budžetu?

Postoje li izdvajanja za poticaj zapošljavanja mladih u tekućem budžetu?

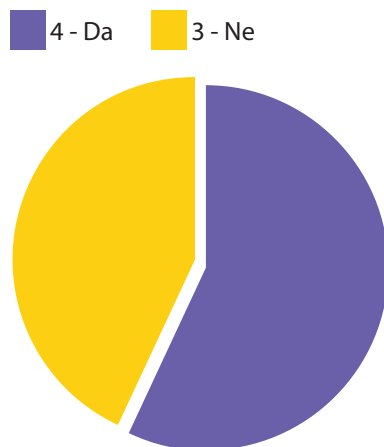

 Značajna sredstva iz kantona se izdvajaju za stipendiranje učenika i studenata. Šest kantona su naveli da izdvajaju sredstva, dok Unsko-sanski kanton ne dodjeljuje.

Samo dva kantona su u budžetu za 2019. godinu izdvojila sredstva za poticaj zapošljavanja mladih i to Kanton Sarajevo i Zeničko-dobojski kanton.

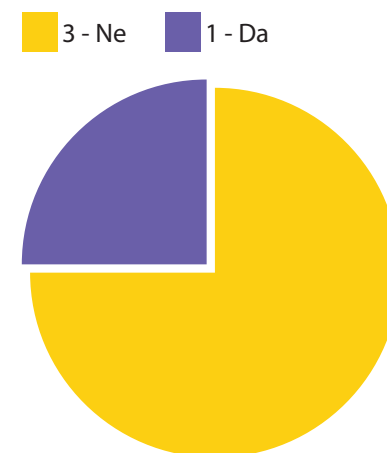
7.6 KOMISIJA ZA MLADE

Postoji li Komisija za mlade?

 Od ukupno 7 kantona koji su dostavili svoje odgovore, ustanovljeno je da postoje ukupno četiri kantona koja imaju formirane komisije za mlade, naspram tri kantona u kojima to nije slučaj.

Da li su članovi Komisije i predstavnici vijeća mladih?

 Od ukupno četiri formirane komisije za mlade na kantonalnom nivou, jedino je u slučaju Komisije za mlade Unsko-sanskog kantona ispoštovan Zakon o mladima u onom dijelu gdje je predviđeno da u članstvu komisije obavezno moraju biti i predstavnici vijeća mladih.

8. TABELARNI PRIKAZ POSTOJANJA MINIMUMA MJERA U POJEDINIM KANTONIMA U FBiH

(Izvor: odgovori na upitnik od strane resorsnih ministarstava)

Naziv Kantona	Zakonom predviđen mehanizam			
	Službenik za mlade	Strategija prema mladima	Prostor za mlade	Komisija za pitanja mladih
Bosansko-podrinjski kanton	Da	Ne	Ne	Da
Hercegovačko-neretvanski kanton	Da	Ne	Ne	Ne
Kanton 10	Ne	Ne	Ne	Ne
Posavski kanton	Ne	Ne	Ne	Ne
Kanton Sarajevo	Da	Da	Ne	Da
Zeničko-dobojski kanton	Ne	Da	Ne	Da
Unsko-sanski kanton	Ne	Da	Ne	Da

(Izvor: Informacije prikupljene uz pomoć kantonalnih vijeća mladih)

Naziv Kantona	Zakonom predviđen mehanizam			
	Službenik za mlade	Strategija prema mladima	Prostor za mlade	Komisija za pitanja mladih
Srednjobosanski kanton	Ne	Ne	Ne	Da
Zapadnohercegovački kanton	Da	Ne	Ne	Da
Tuzlanski kanton	Ne	Ne	Ne	Da

9. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Kroz kreiranje Analize Zakona o mladima FBiH, Vijeće mladih Federacije BiH je za cilj imalo dobijanje jasnog uvida u implementaciju istog. Od 2010. godine kada je ovaj Zakon i usvojen pa do kraja 2019. godine - isti nije jednako implementiran u svim kantonima niti općinama/gradovima. Stanje koje je predstavljeno u Analizi se odnosi na 2019. godinu gdje smo očekivali mnogo bolje rezultate nego što oni jesu, a naročito uzimajući u obzir napore nevladinog sektora da se ispune minimumi mjera na planu rada sa mladima i omladinskih aktivnosti utvrđenih kroz Zakon.

Mladi u Federaciji BiH su osobe životne dobi od navršениh 15 do navršениh 30 godina starosti. Nadležni organi vlasti Federacije, kantona i općina kod programa djelovanja za mlade koji se tiču zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja, obrazovanja u području informacionih i komunikacionih tehnologija, učenja stranih jezika, dokvalifikacije i prekvalifikacije te drugih pitanja gdje organi vlasti utvrde da je potrebno - imaju pravo da prošire definiciju starosne dobi mladih do navršениh 35 godina starosti.

Do kraja 2019. godine nije usvojena strategija za mlade FBiH, nije kreiran savjet za mlade Federacije BiH niti komisija za mlade na način kako to predviđa ovaj Zakon. U postojećoj Komisiji za pitanja mladih pri Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH nemamo članove Vijeća mladih Federacije BiH. Politike prema mladima na nivou Federacije BiH, a konkretno govoreći o stambenim politikama ili politici za zapošljavanje, su kreirane bez konsultiranja sa predstavnicima mladih. Ne postoji adekvatan proces monitoringa sprovođenja ovih politika te nije jasno koliko su one zapravo dobre za populaciju mladih.

Kreirano je Vijeće mladih Federacije BiH gdje je ispunjen uvjet iz Zakona koji nalaže da postoji minimalno šest kantonalnih vijeća mladih kako bi se formiralo Vijeće mladih Federacije BiH kao krovno udruženje mladih na nivou FBiH.

Još uvijek omladinske organizacije nisu u potpunosti prepoznale mogućnosti i benefite organizovanja kroz vijeća mladih. Tamo gdje postoje napori omladinskih organizacija i mladih, podrška ovakvim procesima često izostaje, možda najviše zbog toga što se efekat rada ovih mehanizama ne vidi odmah. Potrebna su značajna ulaganja danas kako bi omladinska udruženja okupljena kroz vijeća mladih mogla biti snaga i pokretač aktivnosti i politika značajnih za mlade sutra.

Općinski, gradski i kantonalni nivoi vlasti djelimično implementiraju Zakon, **a vidljivo je i njegovo kršenje** i to u članovima koji su podložni kaznenim odredbama (član 40.), gdje se kaže da se pravna osoba kažnjava ako:

- organi vlasti ne osiguraju minimum mjera na planu rada s mladima i omladinskih aktivnosti, kao i mehanizme i kapacitete u smislu ovog Zakona, a u skladu sa članom 14;
- općinski i gradski nivo vlasti ne odredi samostalno službenika/icu za pitanja mladih koji/a obavljaju zadatke u smislu ovog zakona, odnosno kantonalni nivo vlasti ne odredi samostalno službenika/icu ili odjel za mlade pri ministarstvu koje obavlja zadatke u smislu ovog Zakona.

Niti jedan kanton u Federaciji BiH ne ispunjava sve obaveze iz člana 14. Zakona o mladima FBiH, a koji predstavlja minimum mjera na planu rada sa mladima i omladinskih aktivnosti.

Analizirajući ključne kategorije poput:

- službenika za mlade,
- strategije za mlade,
- prostora za mlade i
- komisije za mlade

vidljivo je da čak dva kantona ne ispunjavaju niti jednu od pomenutih kategorija.

Zakon o mladima FBiH jasno predviđa minimum mjera koji smo već spomenuli te ko ima nadležnost za implementacijom istih.

ZOM FBiH, Član 14.

Općinski, gradski i kantonalni organi vlasti dužni su samostalno osigurati minimum mjera na planu rada sa mladima i omladinskih aktivnosti, kao i mehanizme i kapacitete koji uključuju:

1. osiguranje prikladnog prostora za mlade, rad s mladima i omladinske aktivnosti, kao i osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja;
2. osiguranje budžetske stavke koja se tiče pitanja mladih, kao dijela ukupnog budžeta općine, grada ili kantona;
3. određivanje nadležne općinske, odnosno gradske službe za pitanja mladih;
4. osiguranje godišnjih grantova za projekte za mlade dodjeljujući ih putem javnog poziva s kriterijima, u skladu s evropskim principima u radu javnih uprava;
5. profesionalni razvoj i usavršavanje službenika/ce za mlade te jačanje kapaciteta svih onih koji se bave radom sa mladima i omladinskim aktivnostima;
6. osnivanje komisije za mlade pri općinskom vijeću kao stalnog radnog tijela, odnosno pri skupštini kantona koja će se u okviru svoje nadležnosti baviti pitanjima mladih, a u čijem radu će učestvovati predstavnici/ce općinskog, odnosno kantonalnog vijeća mladih;

7. uspostavljanje stručnog radnog tijela za izradu, ažuriranje i praćenje provođenja lokalnih i kantonalnih strategija prema mladima u čijem će radu učestvovati predstavnici/e vijeća mladih ili omladinskih udruženja;

8. istraživanje ili podršku istraživanju u cilju donošenja strategije prema mladima;

9. pružanje podrške radu općinskog, odnosno kantonalnog vijeća mladih.

Činjenica **da samo 13 jedinica** lokalne samouprave ima kreiranu strategiju **te tek tri kantona** je pokazatelj strateškog opredjeljenja za poboljšanje položaja mladih. Porazna činjenica je da su sredstva namijenjena za implementaciju istih jako mala i uglavnom nedovoljna za provedbu mjera. Time se postavlja pitanje, da li su ovakve strategije za mlade potrebne mladima.

Na lokalnom nivou su vidljivi naponi pojedinih zajednica u pravcu implementacije Zakona. Jedinice lokalne samouprave djelomično implementiraju minimum mjera te je dosta zajednica uspostavilo i poziciju službenika/ce za mlade. Ono što smo uočili radeći na terenu, a što nije rezultat upitnika jeste da službenici za mlade imaju jako malo prostora da se bave pitanjima mladih, a uslijed velikog obima posla ili nepoznavanja tematike.

Ako govorimo o budžetskim izdvajanjima za mlade, ona postoje u svim zajednicama: kroz dodjelu sredstava za stipendije, zapošljavanje, sportske i kulturne aktivnosti te projekte mladih. Izdvajanja za mlade jako često nisu dio zasebne budžetske stavke koja se odnosi na podršku mladima i projekte mladih, kako je to definirano Zakonom o mladima, te je jako teško utvrditi tačan iznos sredstava koji je namijenjen mladima u zajednici.

Na kraju, imajući u vidu sve podatke predstavljene u Analizi, možemo zaključiti i preporučiti da je neophodno da se Zakon o mladima FBiH implementira na svim nivoima vlasti onako kako je to i predviđeno. Naročito, stavljamo fokus na Član 14. koji predviđa minimum mjera koje trebaju biti poduzete. Nema organa vlasti spram ovog Zakona i mladih u FBiH se treba zamijeniti međusektorskom saradnjom i pristupom rješavanja nagomilanih problema mladih koji se, i poslije deset godina od usvajanja Zakona, nalaze na marginama društva gdje svakodnevno odlučuju napustiti svoje zajednice zarad kretanja boljih uslova za život van granica BiH.

Stabilna i jaka vijeća mladih na svim nivoima u funkciji ravnopravnog sagovornika predstavnicima vlasti su također važan preduslov u kreiranju dugoročno održivih rješenja te različitih politika koje moraju osigurati bolje uslove života mladih u FBiH.

Zahvaljujemo se svim organima vlasti (lokalnim i kantonalnim) koji su učestvovali u našoj prvoj Analizi Zakona o mladima FBiH.

10. LISTA INSTITUCIJA KOJE SU DOSTAVILE/NISU DOSTAVILE ODGOVORE

Jedinice lokalne samouprave u FBiH

Dostavili:

Banovići	Ilijaš	Domaljevac-Šamac	Kreševo	Grude	Zavidovići
Čelić	Novi Grad Sarajevo	Odžak	Novi Travnik	Ljubuški	Zenica
Gračanica	Novo Sarajevo	Orašje	Travnik	Široki Brijeg	Žepče
Kalesija	Vogošća	Bugojno	Vitez	Breza	Jablanica
Lukavac	Stari Grad Sarajevo	Busovača	Bihać	Doboj Jug	Konjic
Sapna	Centar Sarajevo	Dobretići	Bosanska Krupa	Kakanj	Mostar
Srebrenik	Foča u FBiH	Donji Vakuf	Bosanski Petrovac	Maglaj	Čitluk
Tuzla	Goražde	Fojnica	Bužim	Tešanj	Prozor - Rama
Sarajevo	Bosansko Grahovo	Gornji Vakuf-Uskoplje	Cazin	Usora	Ravno
Hadžići	Kupres	Jajce	Ključ	Vareš	
Ilidža	Livno	Kiseljak	Sanski Most	Visoko	

Jedinice lokalne samouprave u FBiH

Nisu dostavili:

Čapljina	Gradačac	Pale FBiH	Tomislavgrad
Doboj Istok	Kladanj	Prozor - Rama	Trnovo
Drvar	Neum	Stolac	Velika Kladuša
Glamoč	Olovo	Teočak	Živinice

Resorna ministarstva za mlade na kantonalnom nivou:

Dostavili:

Bosansko-podrinjski kanton (Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport)

Hercegovačko-neretvanski kanton (Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta)

Kanton 10 (Ministarstvo rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih)

Posavski kanton (Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa)

Kanton Sarajevo (Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade)

Unsko-sanski kanton (Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta)

Zeničko-dobojski kanton (Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport)

Nisu dostavili:

Srednjobosanski kanton (Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa)

Zapadnohercegovački kanton (Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa)

Tuzlanski kanton (Ministarstvo za kulturu, sport i mlade)

Resorna kantonalna ministarstva nadležna za vođenje registara udruženja i fondacija

Dostavili:

Bosansko-podrinjski kanton (Ministarstvo za pravosuđe)

Hercegovačko-neretvanski kanton (Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave HNK)

Kanton Sarajevo (Ministarstvo pravde i uprave)

Srednjobosanski kanton (Ministarstvo pravosuđa i uprave)

Tuzlanski kanton (Ministarstvo pravosuđa i uprave)

Unsko-sanski kanton (Ministarstvo pravosudja i uprave)

Posavski kanton (Ministarstvo pravosudja i uprave)

Zapadnohercegovački kanton (Ministarstvo pravosuđa i uprave)

Nisu dostavili:

Kanton 10 (Ministarstvo pravosuđa i uprave)

Zeničko-dobojski kanton (Ministarstvo za pravosuđe i upravu)

KONTAKT

Buka 10, Sarajevo 71000

Bosna i Hercegovina

 +387 (0)33 204 104

 info@vijecemladih.ba

 www.vijecemladih.ba